

Секція «Витоки»

Автоетнографічне письмо Річарда Рорті: філософія як практика культурної дипломатії

Аліса Тулянцева

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Постать Річарда Рорті часто визначають через концептуальні ярлики — як неопрагматиста чи антифундаціоналіста. Подібні визначення фіксують окремі аргументи, однак недостатньо пояснюють специфіку його філософської практики. Ближче читання текстів Р. Рорті дає змогу побачити інше: філософія є формою культурної політики, а діяльність філософа визначається здатністю організовувати інтелектуальний простір, у якому взаємодіють різні словники, традиції та жанри.

Р. Рорті з ранньої творчості послідовно пропонував зміщувати філософську увагу від метафізичних питань до аналізу того, що він згодом назве «cultural politics» (Rorty, 2007) — розмови про те, які описи світу мають бути впливовими в культурі. Цей підхід продовжує лінію В. Джеймса та Дж. Дьюї, для яких інтелектуальні дискусії пов'язані з питанням про бажані форми суспільного життя.

Філософську практику Р. Рорті можна описати через три взаємопов'язані ролі: фасилітатора, медіатора та консолідатора інтелектуальних традицій. Фасилітація — організація дискурсивного простору, в якому різні філософські словники можуть вступати у взаємодію. Медіація — інтерпретаційний переклад між конфліктуєчими традиціями. Консолідація на метафілософському рівні: перепрочитання текстів, яке дає змогу інтегрувати маргіналізоване в нову корисну конфігурацію. Саме через такі інтерпретаційні операції в його текстах виникають несподівані діалоги між, наприклад, Ф. Ніцше і Дж. Ст. Мілем.

Власна філософська практика пояснюється автором через автоетнографічні свідчення. Наприклад, в інтелектуальній автобіографії (Rorty, 2010) Р. Рорті описує досвід навчання, мотивації та кроки до примирення від Платона та Ф. Ніцше до Д. Девідсона та Г. Гегеля. У коментарях до антології, присвяченій подіям періоду «лінгвістичного повороту» (Rorty, 1967), де він успішно об'єднав різні лінії аналітичної традиції та їхні критики, мислитель розповідає, як його філософські інтереси формувалися у взаємодії з оточенням, в контексті тогочасної інтелектуальної моди. Цей підхід також перегукується з його власним історіографічним аналізом в «Історіографії філософії: чотири жанри» (Рорті, 2021), де історію філософії розглядають як поле різних жанрів історико-філософської інтерпретації, кожен із яких має власні переваги та обмеження.

Ці свідчення також дають змогу побачити, що інтелектуальні перевтілення Р. Рорті відбувалися в складній взаємодії особистих та академічних факторів, а його рання кар'єра в Принстоні припала на період інституційних конфліктів у Академії США. Водночас, розлучення з першою дружиною, філософінею Амелі Рорті, вплинуло на дистанціювання від певних академічних середовищ. Так, автоетнографічне письмо Р. Рорті дає змогу побачити філософію як діяльність, у якій вагомим є особистий досвід.

Відтак, Р. Рорті постає перед нами інтелектуальним дипломатом: не прагнучи створити теорію, він пропонує нам продуктивний лексикон.

Бібліографія

Рорті, Р. (2021). Історіографія філософії: чотири жанри. (І. Карівець, пер.). *Humanitarian vision*, 7(1), 58–66.

Rorty, R. (2010). Intellectual Autobiography. In R. E. Auxier & L. E. Hahn (Eds.) *The Philosophy of Richard Rorty*, (pp. 3–24). Open Court.

Rorty, R. (2007). *Philosophy as Cultural Politics: Philosophical Papers*. Cambridge University Press.

Rorty, R. (Ed.). (1967). *The Linguistic Turn: Essays in Philosophical Method*. University of Chicago Press.

Розуміння Іншого у філософії В. Дильтея

Даниїл Чернуха

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Дослідження німецької ідеалістичної традиції, а також концепцій, якими оперують її представники, через спекулятивний характер розгортання складної аргументації часто видається «відірваним» від життя та досвіду пересічної людини. Втім, наявні філософи-ідеалісти, які у своїх працях переймалися безпосередньо життям та його розумінням. Одним із таких представників філософії життя можна назвати Вільгельма Дильтея, відомого розробкою герменевтичного методу, дескриптивної психології та філософії світоспоглядання (*Weltanschauungen*).

Поняття життя у філософії Дильтея є глибоко темпоральним та спрямованим. Різноманітними способами воно презентоване людині в життєвому досвіді (*Erlebnis*). Але окремою проблематикою, до якої підходить філософ-ідеаліст, є питання розуміння життя. Для нього розуміння та спосіб, у який людина може підійти до життя, не є певною інтроспекцією, яку ми звикли бачити, наприклад, у феноменології. Оскільки життя,